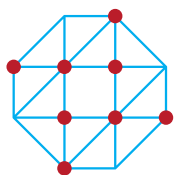
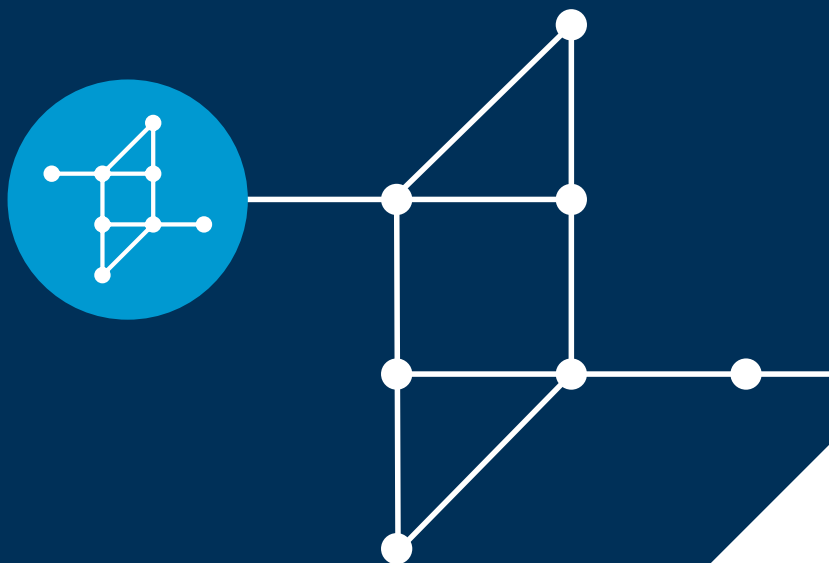

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

De Startthermometer: een vinger
aan de pols bij eerstejaarsstudenten

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden.

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Auteurs

Hester Otter, Annemarie Sulman, Vera de Vries, Mirjam Winkelmolen (Avans).

Met dank aan Nico Boot, Sjieuwke Dankert, Thys de Haan, Jacob Hiemstra, Ysbrand Hoetjes, Hans Hummel, Haje Jukema, Marijke Leijdekkers, Ellemieke Sigtermans, Esther van der Stappen, Iwan Wopereis

Maart 2023

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden (2023). Goede voorbeelden van onderwijsinnovaties met ICT. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

De Startthermometer: een vinger aan de pols bij eerstejaarsstudenten

Een hoog percentage van de startende hbo-studenten stopt of switcht binnen het eerste jaar van hun studie, namelijk zo'n dertig tot veertig procent. Een belangrijke reden hiervoor is het maken van een verkeerde studiekeuze. "Veel studenten zijn gemotiveerd voor een studie op basis van verwachtingen die vervolgens niet overeenkomen met hun daadwerkelijke ervaringen", vertelt Linda Oosterwijk, onderzoeker en beleidsmedewerker aan Fontys Hogeschool. "Een doorslaggevende factor om te weten of je je op je plek voelt bij een opleiding is namelijk écht ervaring opdoen; het ruiken, zien en proeven aan de studie en de omgeving van een hogeschool."

Introductie van de Startthermometer

Om bij eerstejaars studenten een vinger aan de pols te houden, is binnen Fontys de Startthermometer ontwikkeld door Evelyne Meens, senior-onderzoeker en (beleids)adviseur aan Fontys. De Startthermometer is een online reflectie- en welzijnsinstrument. De ontwikkeling van de Startthermometer komt voort uit het proefschrift van Meens, waarbij ze zich o.a. heeft laten inspireren door onderzoek van Deci & Ryan (zelfdeterminatietheorie; 2000) en Tinto (student-integratie theorie; 1993).

De Startthermometer werd in het studiejaar 2016-2017 voor het eerst ingezet bij studenten van de voltijd bacheloropleidingen aan Fontys. Studenten maken na de eerste studieweken en tentamens gebruik van dit instrument, waarbij ze stilstaan bij hun eerste ervaringen. Het invullen van deze online vragenlijst duurt gemiddeld tien minuten.

Vroegtijdige reflectie en signalering

Oosterwijk geeft aan dat er binnen de Startthermometer twee doelen centraal staan, namelijk: vroegtijdige reflectie en vroegsignalering. "Doordat studenten in de Startthermometer vragen beantwoorden over onder andere tevredenheid over de studiekeuze, motivatie, het zich thuis voelen op de opleiding, het studeren (op het hbo), en hun welzijn en vitaliteit, krijgen ze meteen een persoonlijke uitslag op deze onderdelen. Deze persoonlijke uitslag kan aanleiding zijn om op hun studieloopbaanbegeleider (slb'er) af te stappen. Anderzijds kunnen ook de slb'ers door in gesprek te gaan met hun studenten over de persoonlijke uitslag, vroegtijdig signaleren waar (extra) ondersteuning of begeleiding nodig is; welke studenten kunnen wat extra handvatten of gerichte begeleiding gebruiken?"

Een interactief dashboard

“Opleidingen kunnen verder ook zelf interactief en op maat aan de slag met de resultaten; hier is een online dashboard voor ontwikkeld”, vertelt Oosterwijk. Er zijn mogelijkheden om de resultaten te vergelijken tussen bijvoorbeeld eerdere jaren, tussen opleidingen of specifieke groepen studenten (op basis van bijvoorbeeld vooropleiding). Hierbij worden de resultaten niet meer getoond bij minder dan tien respondenten om de privacy te kunnen waarborgen. Oosterwijk: “Door dit interactieve dashboard zijn opleidingen ook beter in staat om tijdig actie te ondernemen, bijvoorbeeld op het gebied van voorlichting en studieloopbaanbegeleiding”.

De impact op studenten

“Fontys besteedt ook aandacht aan het in kaart brengen van de impact van het instrument op studenten”, vertelt Oosterwijk. Een week of twee nadat de Startthermometer is afgenomen, ontvangen alle deelgenomen studenten een kort evaluatieformulier. In dit evaluatieformulier wordt gevraagd wat de studenten van het instrument vinden, of ze zich konden vinden in hun persoonlijke uitslag, of ze hun uitslag met iemand hebben besproken (zo ja: met wie?) en welke acties ze hebben ondernomen naar aanleiding van het instrument (bijv. een gesprek met hun studiekeuzeadviseur, een training gevolgd, overwogen om te stoppen, etc.).

Resultaten

“De thema’s die bevestigd worden in de Startthermometer zijn belangrijke voorspellers van het wel of niet vervolgen van de opleiding na het eerste jaar”, benoemt Oosterwijk. Op basis van de tevredenheid met de studiekeuze, motivatie, en sociale en academische integratie blijkt het instrument zo’n tachtig procent van de studenten die blijven en vijftig procent van de uitvallers na het eerste jaar al na honderd dagen correct te voorspellen. Ook geven studenten die na het eerste jaar stoppen met hun opleiding relatief vaak al na die eerste honderd dagen aan minder gelukkig te zijn. Deze resultaten worden niet op studentniveau teruggegeven aan de slb’er, maar ze worden wel gebruikt om het belang aan te stippen om dit soort thema’s al vroegtijdig in de begeleiding van de slb’ers mee te nemen.

Daarnaast geeft de Startthermometer goed inzicht in studentenwelzijn, zowel voor individuele coaching als managementinformatie. Door het kunnen vergelijken van de Startthermometer data op geaggregeerd niveau bleek bij Fontys ook tijdens de coronacrisis het geluksgevoel onder de eerstejaarsstudenten gemiddeld gezien vrij stabiel (in studiejaar 2021-2022 gemiddeld een 7,3).

Aansluiting visie Fontys

De Startthermometer past goed in de onderwijsvisie van Fontys, waarin studentsucces een sleutelwoord is. Studentsucces houdt in dat studenten de juiste studiekeuze maken, wanneer ze goede resultaten behalen, als ze zich thuis voelen bij hun opleiding – bij Fontys en in hun studentenstad – wanneer hun talenten tot bloei komen en wanneer ze na hun afstuderen betekenisvol bijdragen aan de samenleving. Fontys investeert zoveel mogelijk in de begeleiding van studenten, zowel tijdens hun studiekeuzeproces als (vroeg in) de studieloopbaan. Deze begeleiding is gericht op eigen talenten, welzijn en ontwikkeling van de studenten. “Hier wordt onder andere vorm aan gegeven via de Startthermometer”, benoemt Oosterwijk. “Hierbij staat maatwerk en iedere student op de juiste plek centraal, bij Fontys of daarbuiten.”

Doorontwikkeling van de Startthermometer

De good practice is initieel ontwikkeld voor startende hbo-studenten aan Fontys, zowel voltijd als duale bachelorstudenten. Door het succes van de pilot heeft Fontys eind 2017 de Startthermometer breder uitgezet en gepromoot binnen de instelling. Naast de eerstejaars studenten van de voltijd bacheloropleidingen ontvangen nu ook eerstejaars studenten van de associate degrees een uitnodiging voor de Startthermometer. Momenteel is Fontys ook bezig met een doorontwikkeling van de Startthermometer in de vorm van een nieuw instrument. “Dit nieuwe instrument heeft als doel om ook oudejaars-, deeltijd- en masterstudenten aan de hand van meer zelfinzicht in hun persoonlijke ontwikkeling en welzijn meer weloverwogen keuzes te laten maken in de rest van hun studieloopbaan. Deze doorontwikkeling is gebaseerd op alle ervaringen en kennis die is opgedaan met de Startthermometer”, vertelt Oosterwijk.

Een samenwerkingsverband

Momenteel is de Startthermometer ook binnen andere instellingen geïmplementeerd. Zo is Fontys een samenwerkingsverband aangegaan met meerdere mbo- en hbo-instellingen, waaronder: het Summa College, Curio, Hogeschool Windesheim, de Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Saxion, de HAN University of Applied Sciences (HAN), HZ University of Applied Sciences (HZ), HAS green academy en Breda University of Applied Sciences (BUAS). Vanuit het wo is er interesse om het instrument in pilotvorm te adopteren. “Vanuit het samenwerkingsverband doen wij overkoepelend onderzoek naar eerstejaars studentenwelzijn en belangrijke factoren voor studentsucces”, benoemt Oosterwijk. “Met als doel om, op basis van vragen vanuit de instellingen, de resultaten (en overeenkomsten en verschillen tussen de instellingen) te verklaren. En hiermee good practises te kunnen delen en verbeteringen te kunnen doen in het onderwijs en de begeleiding.”

Heeft u vragen over de Startthermometer en/of wilt u een samenwerkingsverband aangaan? Dan kunt u contact opnemen met Linda Oosterwijk via l.oosterwijk@fontys.nl.

Geraadpleegde bronnen

Meens, E.E.M. (2018). Motivation: Individual differences in students' educational choices and study success [Doctoral dissertation]. Tilburg University.

Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.

Tinto V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. Second Edition. University of Chicago Press.

39 universiteiten en hogescholen werken samen aan kansen die digitalisering biedt voor het hoger onderwijs in Nederland. Het Versnellingsplan (2019-2022) is een samenwerking van de VSNU, VH en SURF. Leden werken in zeven zones en drie werkgroepen aan versnelling binnen hun eigen instellingen en voor het hele hoger onderwijs.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl